

રણજી ટ્રોફી ટુર્નામેન્ટનું ભારતીય ક્રિકેટ ટીમમાં પ્રદાન

જાડેજા મહિપતસિંહ ભરતસિંહ
(M.A.,GSET, Ph.D SCHOLAR)

સારાંશ:

રણજી ટ્રોફી ભારતીય ક્રિકેટનાં રીઢનાં હાડકા સમાન ધરેલુ સ્પર્ધા છે, જેણે ૧૯૩૪થી આજદિન સુધી ભારતીય રાષ્ટ્રીય ટીમ માટે અસંખ્ય પ્રતિભાશાળી ખેલાડીઓ ઘડ્યા છે. જામનગરના જામસાહેબ રણજીતસિંહજીની યાદમાં શરૂ કરાયેલી આ ટુર્નામેન્ટે નાના શહેરો અને ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાંથી ખેલાડીઓને રાષ્ટ્રીય સ્તરે પહોંચવાની તક આપી, જેના પરિણામે સુનીલ ગાવસ્કર, કપિલ દેવ, સચિન તેંડુલકરથી લઈને વિરાટ કોહલી સુધીના ધુરંધરો ઉભા થયા. રણજી ટ્રોફી ખેલાડીઓને લાંબા ફોર્મેટમાં ધીરજ, શિસ્ત અને રણનીતિ શીખવે છે, જે ટેસ્ટ ક્રિકેટ માટે અનિવાર્ય છે. આજના સમયમાં IPL જેવી સ્પર્ધાઓ લોકપ્રિય હોવા છતાં, ભારતીય ટીમ માટે ટેસ્ટ અને ODI માટે જરૂરી મજબૂત પાયા હજુ પણ રણજી ટ્રોફી જ પૂરો પાડે છે. આ રીતે, રણજી ટ્રોફી માત્ર એક રમતિયાળ સ્પર્ધા નહીં પરંતુ ભારતીય ક્રિકેટની સફળતા, રાષ્ટ્રીય એકતા અને વૈશ્વિક શક્તિ તરીકે ભારતની ઓળખ પાછળનું મુખ્ય સાધન છે.

ચાવીરૂપ શબ્દો: રણજી ટ્રોફી ટુર્નામેન્ટ, ભારતીય ક્રિકેટ ટીમ, રમતગમત, રણજીતસિંહજી

૧. પ્રસ્તાવના:

ભારતીય ક્રિકેટના લાંબા અને ગૌરવસભર ઇતિહાસમાં રણજી ટ્રોફીનું સ્થાન અનન્ય રહ્યું છે. આ ટુર્નામેન્ટની શરૂઆત 1934-35માં થઈ હતી અને તેનું નામ જામનગરના મહારાજા જામરણજીતસિંહજીના સન્માનમાં રાખવામાં આવ્યું, જેઓ માત્ર ભારતમાં જ નહીં પરંતુ સમગ્ર વિશ્વ ક્રિકેટના એક પ્રતિભાશાળી ખેલાડી ગણાતા હતા. રણજી ટ્રોફી ભારતની પ્રથમ-શ્રેણીની (First-Class) ક્રિકેટ સ્પર્ધા તરીકે વિકસતી ગઈ અને એણે ભારતીય ક્રિકેટને એક મજબૂત પાયો પુરો પાડ્યો. આ સ્પર્ધાએ માત્ર પ્રાદેશિક સ્તરે ખેલાડીઓને પોતાની પ્રતિભા દર્શાવવાનો અવસર જ આપ્યો નહીં, પરંતુ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ભારતીય ક્રિકેટના પ્રતિનિધિત્વ માટે મજબૂત ખેલાડીઓ તૈયાર કરવાની પરંપરા પણ સ્થાપી.

સમય જતાં રણજી ટ્રોફી ભારતીય ક્રિકેટના વિકાસનું આધારસ્તંભ બની ગઈ. અનેક ખેલાડીઓ – સુનીલ ગાવસ્કર, કપિલ દેવ, અનિલ કુંબલે, રાહુલ દ્રવિડ, સચિન તેંડુલકરથી લઈને તાજેતરના પેઢીના ખેલાડીઓ સુધી – સૌએ પોતાના કારકિર્દીની શરૂઆત આ ટુર્નામેન્ટ દ્વારા જ કરી હતી. આજના સમયમાં જ્યારે વ્યાપારીકરણ અને IPL જેવા ટૂંકા ફોર્મેટ વધુ લોકપ્રિય થઈ રહ્યા છે, ત્યારે પણ રણજી ટ્રોફીનું સ્થાન અવિરત છે, કારણ કે તે Test Cricket માટેના ભાવિ ખેલાડીઓની તૈયારીનું સૌથી મહત્વપૂર્ણ મંચ છે. આથી, રણજી ટ્રોફી માત્ર એક રમતિયાળ સ્પર્ધા નથી, પરંતુ ભારતીય ક્રિકેટની પ્રાદેશિક ઓળખ અને રાષ્ટ્રીય ગૌરવનું પ્રતિક છે.

૨. ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ:

ભારતમાં ક્રિકેટનો પ્રારંભ બ્રિટિશ શાસનકાળ દરમિયાન થયો હતો, પરંતુ દેશના ખેલાડીઓને પોતાની પ્રતિભા સાબિત કરવાનો વ્યાપક મંચ ન મળતો. અંગ્રેજોએ સ્થાપેલી પ્રેસિડન્સી મેચો (**Bombay Quadrangular, Pentangular**) માંથી માત્ર મર્યાદિત વર્ગના ખેલાડીઓને જ તક મળતી. આવા સમયે ભારતીય ક્રિકેટ માટે સર્વસમાવેશક રાષ્ટ્રીય સ્તરની ટુર્નામેન્ટની જરૂરિયાત અનુભવાતી હતી. આ જરૂરિયાતને પૂરી કરવા માટે **1934-35**માં “રણજી ટ્રોફી”ની શરૂઆત થઈ, જેનું નામ જામનગરના પ્રસિદ્ધ રાજવી અને વિશ્વખ્યાત ક્રિકેટર શ્રી જામરણજીતસિંહજી [**Jam Saheb Ranjitsinhji Vibhaji Jadeja**]ના સન્માનમાં રાખવામાં આવ્યું. તેઓ ઇંગ્લેન્ડ માટે આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટ રમ્યા હતા અને તેમની રમતશૈલી એ સમયના ભારતીય યુવાનો માટે પ્રેરણાસ્ત્રોત બની. રણજીટ્રોફી દ્વારા ભારતીય ખેલાડીઓને આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણ મુજબની સ્પર્ધામાં પોતાને સાબિત કરવાની તક મળી.

રણજી ટ્રોફીની શરૂઆતથી જ તેનું આયોજન પ્રાંત અને રાજ્ય આધારિત ટીમો વચ્ચે થવા લાગ્યું. **1934**માં રમાયેલી પ્રથમ સ્પર્ધામાં બોમ્બે (**Mumbai**) ટીમે જીત મેળવી હતી, અને ત્યારબાદ ઘણા વર્ષો સુધી મુંબઈનું એકાધિપત્ય રહ્યું. ધીમે ધીમે અન્ય પ્રદેશો જેમ કે દિલ્હી, કર્ણાટક, તમિલનાડુ, બંગાળ, હૈદરાબાદ અને ગુજરાતે પણ પોતાની શક્તિ સાબિત કરી. આ ટુર્નામેન્ટે નાના શહેરો અને ગામડાંઓમાંથી ઉદ્ભવેલી પ્રતિભાને રાષ્ટ્રીય સ્તરે પહોંચાડવાનો માર્ગ મોકળો કર્યો. સમય જતા, રણજી ટ્રોફી માત્ર એક ઘરેલું ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ જ ન રહી, પરંતુ ભારતીય ક્રિકેટના ઐતિહાસિક વિકાસની આધારશિલા બની.

૩. રણજી ટ્રોફીનો ઐતિહાસિક વિકાસ:

ભારતીય ક્રિકેટના ઇતિહાસમાં રણજી ટ્રોફીનું પ્રસ્થાન એક અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ઘટના હતી. **1934-35**માં આ સ્પર્ધાની શરૂઆત થઈ, અને તેનો આરંભ ભારત માટે સુવ્યવસ્થિત **First-Class Cricket**નું પાયાનો પથ્થર સાબિત થયો. આ ટુર્નામેન્ટનું નામ જામનગરના રાજવી કુમારશ્રી રણજીતસિંહજી (“**રણજી**”)ના સન્માનમાં રાખવામાં આવ્યું હતું. રણજીતસિંહજી પોતે ઇંગ્લેન્ડની ટીમ તરફથી આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટ રમ્યા હતા, પરંતુ તેમનું નામ ભારતીય ક્રિકેટ માટે ગૌરવ અને પ્રેરણાનું પ્રતિક બની ગયું. તેમની પ્રતિભા, અનોખી રમતશૈલી અને ક્રિકેટ માટેનું યોગદાન ભારતના ખેલ ઇતિહાસને અવિસ્મરણીય બનાવી ગયું.

રણજી ટ્રોફીની પ્રથમ આવૃત્તિમાં ભારતના વિવિધ પ્રાંતો અને રાજ્યોની ટીમો વચ્ચે મુકાબલો યોજાયો હતો. પ્રથમ વિજેતા ટીમ બોમ્બે (હાલનું મુંબઈ) બની, અને ત્યારબાદ મુંબઈએ લગભગ ચાર દાયકાઓ સુધી આ ટુર્નામેન્ટ પર અદ્વિતીય દબદબો જાળવી રાખ્યો. આ સમયગાળામાં રણજી ટ્રોફી માત્ર રમતિયાળ સ્પર્ધા નહતી, પરંતુ ભારતીય ક્રિકેટના પ્રાદેશિક વિકાસ અને સ્પર્ધાત્મક ભાવનાનું કેન્દ્ર બની ગઈ હતી.

દશકા ઓછી આ સ્પર્ધાએ ભારતીય ક્રિકેટને અનેક મહાન ખેલાડીઓ આપ્યા છે. સુનીલ ગાવસ્કર, કપિલ દેવ, અનિલ કુંબલે, રાહુલ દ્રવિડ, સચિન તેંડુલકર, વિરેન્દ્ર સેહવાગ, એમ.એસ. ધોનીથી લઈને વિરાટ કોહલી અને ચેતેશ્વર પૂજારા સુધી – તમામે પોતાની પ્રતિભાને સાબિત કરવાની શરૂઆત રણજી ટ્રોફીમાંથી કરી છે. આજ સુધી પણ આ ટુર્નામેન્ટ **Test Cricket** માટેના ભાવિ ખેલાડીઓને તૈયાર કરવાનો સૌથી વિશ્વસનીય પ્લેટફોર્મ ગણાય છે.

રણજી ટ્રોફીના ઇતિહાસમાં ઘણી મહત્વપૂર્ણ ઘટનાઓ બની છે – જેમ કે ટીમોની સંખ્યા વધતી જવી, ફોર્મેટમાં ફેરફાર, ઓનલ સિસ્ટમનો અમલ, તથા તાજેતરમાં ગ્રુપ આધારિત મેચોનું આયોજન. આ પરિવર્તનો દર્શાવે છે કે રણજી ટ્રોફી સમય સાથે બદલાતી રહી છે, પરંતુ તેનો મુખ્ય હેતુ – ભારત માટે શ્રેષ્ઠ ક્રિકેટ પ્રતિભા ઊભી કરવાનો રહીયો છે.

૪. કેટલાક વિશ્વવિખ્યાત રણજી ટ્રોફીના શ્રેષ્ઠખેલાડીઓ :

ખેલાડી	રાજ્ય ટીમ	આંતરરાષ્ટ્રીય યોગદાન
સચિન તેંડુલકર	મુંબઈ	૧૦૦ આંતરરાષ્ટ્રીય સદી
રાહુલ દ્રવિડ	કર્ણાટક	ભારતીય ટીમના દિવાલ સમાન ખેલાડી
કપિલ દેવ	હરિયાણા	૧૯૮૩ વિશ્વકપ વિજયી કપ્તાન
વિરાટ કોહલી	દિલ્હી	શ્રેષ્ઠ બેટ્સમેન, દરેક ફોર્મેટમાં વધારે રન બનાવનાર ખેલાડી
રવિન્દ્રસિંહ જાડેજા	સૌરાષ્ટ્ર	વર્તમાન સમયના વિશ્વ ટેસ્ટ ક્રિકેટના શ્રેષ્ઠ ઓલરાઉન્ડર
શુભમન ગિલ	પંજાબ	શ્રેષ્ઠ બેટ્સમેન
જસપ્રીત બુમરાહ	ગુજરાત	શ્રેષ્ઠ બોલર

૫. ભારતીય ટીમ માટે આધારશિલા:

BCCI દ્વારા ખેલાડીઓની પસંદગી માટે રણજી ટ્રોફી મુખ્ય માપદંડ છે. રણજી ટ્રોફી ભારતની રાષ્ટ્રીય ક્રિકેટ ટીમ માટે સાચા અર્થમાં આધારશિલા છે. **Test Cricket**, જે લાંબા ફોર્મેટની સહનશક્તિ, ટેકનિક, શિસ્ત અને મનોબળની કસોટી કરે છે, તેવા ખેલાડીઓને તૈયાર કરવાનો સૌથી મોટો મંચ રણજી ટ્રોફી જ છે. આ સ્પર્ધા દ્વારા ખેલાડીઓને પાંચ દિવસીય મુકાબલામાં રમીને પોતાની કુશળતા, એકાગ્રતા અને દબાણની પરિસ્થિતિમાં ટકી રહેવાની ક્ષમતા વિકસાવવાની તક મળે છે, જે આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે સફળ થવા માટે અત્યંત જરૂરી છે.

ભારતીય ક્રિકેટ ઇતિહાસ સાબિત કરે છે કે લગભગ દરેક મહાન ખેલાડીએ પોતાના કારકિર્દીના આરંભમાં રણજી ટ્રોફીમાંથી જ અનુભવ મેળવ્યો હતો.

ઉદાહરણ તરીકે –

- સુનીલ ગાવસ્કરએ મુંબઈ માટે રણજીમાં રમતા પોતાની બેટિંગ કળા સાબિત કરી, જેનાથી તેઓ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે “Little Master” તરીકે ખ્યાતિ પામ્યા.
- કપિલ દેવએ હરિયાણાની ટીમમાંથી પોતાનું નામ બનાવ્યું અને ત્યારબાદ વિશ્વકપ જીતાડનારા પ્રેરક કેપ્ટન બન્યા.
- સચિન તેંડુલકરએ માત્ર ૧૫ વર્ષની વયે રણજીમાં સદી ફટકારી હતી, જે તેમની અવિસ્મરણીય કારકિર્દીનો આરંભ હતો.
- તાજેતરમાં ચેતેશ્વર પૂજારા, રવિન્દ્ર જાડેજા અને શુભમન ગિલ જેવા ખેલાડીઓએ પણ રણજીમાં સતત પ્રદર્શન દ્વારા ભારતીય ટીમમાં સ્થાન મેળવ્યું.

રણજી ટ્રોફીની સૌથી મોટી વિશેષતા એ છે કે તે ભારતના દરેક પ્રાંત, રાજ્ય અને શહેરની પ્રતિભાને સમાન તક આપે છે. નાના શહેરોના ખેલાડીઓ પણ રણજીમાં પોતાની કૌશલ્ય સાબિત કરીને રાષ્ટ્રીય ટીમ સુધી પહોંચી શકે છે. આ કારણે રણજી ટ્રોફી ભારતીય ક્રિકેટ માટે માત્ર સ્પર્ધા જ નહીં પરંતુ એક ટેલેન્ટ નર્સરી બની ગઈ છે, જ્યાંથી ભારતીય ટીમ માટે શ્રેષ્ઠ ખેલાડીઓ તૈયાર થાય છે.

આ રીતે કહી શકાય કે, રણજી ટ્રોફી વિના ભારતીય ટીમની કલ્પના અધૂરી છે. આજના સમયમાં જ્યારે **IPL** જેવી ટૂંકી ફોર્મેટની સ્પર્ધાઓ લોકપ્રિય થઈ છે, ત્યારે પણ લાંબા ગાળે ભારતની **Test** ટીમને મજબૂત બનાવવામાં રણજી ટ્રોફીનું સ્થાન અવિચલ છે. તે ખરેખર ભારતની રાષ્ટ્રીય ટીમ માટે આધારશિલા અને પાયો છે.

૬. સામાજિક અને રાષ્ટ્રીય મહત્વ:

રણજી ટ્રોફી માત્ર એક રમતિયાળ સ્પર્ધા નથી, પરંતુ ભારતીય સમાજ અને રાષ્ટ્રીય ચેતનાના વિકાસમાં પણ તેનું વિશેષ સ્થાન છે. સૌપ્રથમ, આ ટુર્નામેન્ટે ભારતના વિવિધ પ્રદેશો, સંસ્કૃતિઓ અને ભાષાઓને એક સાંઘા પર લાવવાનો કાર્ય કર્યું છે. પ્રત્યેક રાજ્ય અથવા પ્રાદેશિક ટીમ પોતાના ગૌરવ અને ઓળખ માટે મેદાનમાં ઉતરે છે, જે પ્રાદેશિક એકતાને રાષ્ટ્રીય એકતામાં પરિવર્તિત કરે છે. આ રીતે રણજી ટ્રોફી રમત દ્વારા રાષ્ટ્રીય એકતા અને ભાઈચારો મજબૂત બનાવે છે.

સામાજિક દ્રષ્ટિકોણથી જોવામાં આવે તો, રણજી ટ્રોફીએ યુવા પેઢીને શિસ્ત, મહેનત અને ટીમવર્કના મૂલ્યો શીખવ્યા છે. નાના શહેરો અને ગ્રામિણ વિસ્તારોના ખેલાડીઓને આ ટુર્નામેન્ટ દ્વારા પોતાની પ્રતિભા સાબિત કરવાની તક મળી છે, જેના કારણે રમત લોકતંત્રીય બની ગઈ છે. આથી સમાજમાં રમત માત્ર શોખ નથી, પરંતુ સામાજિક ઉન્નતિ અને વ્યાવસાયિક કારકિર્દીનું સાધન બની ગયું છે.

રાષ્ટ્રીય સ્તરે, રણજી ટ્રોફી ભારતીય ક્રિકેટ માટે ટેલેન્ટ પુલ (Talent Pool) તરીકે કાર્ય કરે છે. આ સ્પર્ધા વિના ભારતને આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાં દમદાર ખેલાડીઓ મળ્યા ન હોત. 1934થી આજ સુધી, ભારતીય ટીમના મોટા ભાગના ખેલાડીઓ રણજીમાંથી જ વિકસીને રાષ્ટ્રીય ગૌરવ બન્યા છે. આમ રણજી ટ્રોફી રાષ્ટ્રની રમતિયાળ ઓળખ, આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રતિષ્ઠા અને સાંસ્કૃતિક ગૌરવનું પ્રતિક છે.

૭. આધુનિક પડકારો:

રણજી ટ્રોફી આજે પણ ભારતીય ક્રિકેટ માટે આધારશિલા છે, પરંતુ આધુનિક સમયમાં તેને અનેક પડકારોનો સામનો કરવો પડી રહ્યો છે. પ્રથમ પડકાર છે – ટૂંકા ફોર્મેટ (**IPL, T20, ODI**)ની લોકપ્રિયતા. આજના સમયમાં દર્શકો અને પ્રાયોજકો (**Sponsors**) ઝડપથી પૂરી થતી, મનોરંજક અને વ્યાપારી રીતે ફાયદાકારક ટુર્નામેન્ટ તરફ વધુ આકર્ષાય છે, પરિણામે, લાંબા સમય સુધી ચાલતી **First-Class Cricket** જેવી રણજી ટ્રોફી દર્શકોમાં ઓછી લોકપ્રિય બની રહી છે.

બીજો પડકાર છે - આર્થિક સહાય અને પ્રોત્સાહનનો અભાવ। IPL અને આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટની સરખામણીમાં રણજી ટ્રોફીમાં ખેલાડીઓને આકર્ષક વેતન કે પ્રસિદ્ધિ મળતી નથી. ઘણા ખેલાડીઓ આર્થિક સુરક્ષાના કારણે T20 લીગ તરફ વળી જાય છે, જેના કારણે **First-Class Cricket**માં પ્રતિભાશાળી ખેલાડીઓની સંખ્યા ઘટી શકે છે.

ત્રીજો પડકાર છે - મીડિયા કવરેજની અછતના કારણે રણજી ટ્રોફીની મેચો ટીવી અથવા ડિજિટલ મીડિયા પર બહુ ઓછું પ્રસારિત થાય છે, જેના કારણે સામાન્ય દર્શક સુધી તેની પહોંચ મર્યાદિત રહે છે. પરિણામે, યુવા પેઢીને આ ટુર્નામેન્ટ વિશે પૂરતું જ્ઞાન કે રસ ઊભો થતો નથી.

ચોથો પડકાર - દર્શક હાજરીમાં ઘટાડો, આજના યુગમાં લોકો મનોરંજન માટે ઝડપી ક્રિકેટ જોવા ઇચ્છે છે, પાંચ દિવસ ચાલતી રણજી ટ્રોફીની મેચો સ્ટેડિયમમાં બહુ ઓછા દર્શકો આકર્ષે છે, આથી રમતનો માહોલ પણ નબળો પડે છે, અને ખેલાડીઓને પ્રેરણા ઓછી મળે છે.

પાંચમો પડકાર - વાતાવરણ અને સુવિધાઓ કેટલાક રાજ્યોમાં મેદાનોની ગુણવત્તા, પિચ તૈયારી અને તાલીમ સુવિધાઓ મર્યાદિત છે. પરિણામે, ખેલાડીઓ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરના અનુભવથી વંચિત રહી જાય છે.

છઠ્ઠો પડકાર - માનસિકતા અને કારકિર્દીનું દબાણ યુવા ખેલાડીઓ IPL અથવા આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાં ઝડપી સફળતા મેળવવા માગે છે, જેથી તેઓ લાંબા ફોર્મેટની કસોટી રમતો પ્રત્યે પૂરતી ગંભીરતા દાખવતા નથી. આ માનસિકતા રણજી ટ્રોફી માટે મોટો ખતરો છે.

રણજી ટ્રોફી સામેના આધુનિક પડકારોમાં IPL અને T20નું દબદબો આર્થિક અસમાનતા, મિડિયા કવરેજની અછત, દર્શકોની રસપ્રતિમાં ઘટાડો અને સુવિધાઓની મર્યાદા સામેલ છે. તેમ છતાં, જો યોગ્ય આયોજન, આધુનિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ અને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે તો રણજી ટ્રોફી ભવિષ્યમાં પણ ભારતીય ક્રિકેટ માટે મુખ્ય પાયો બની શકે છે.

૮. હાલની સ્થિતિ (Present Scenario):

આજના સમયમાં ભારતીય ક્રિકેટમાં IPL જેવી ઝડપી અને મનોરંજક ટુર્નામેન્ટ્સનો દબદબો વધી ગયો છે. T20 ફોર્મેટની રંગીન અને વ્યાપારી રીતે સફળ લીગને કારણે દર્શકો તથા પ્રાયોજકોની રસપ્રતિ મોટા પાયે બદલાઈ ગઈ છે. પરિણામે, લાંબા સમય સુધી ચાલતી રણજી ટ્રોફી જેવી **First-Class Cricket** પ્રત્યેનો ઉત્સાહ ઘટી ગયો છે. સ્ટેડિયમમાં દર્શકોની હાજરી ઘટી રહી છે અને મિડિયા કવરેજ પણ મર્યાદિત જોવા મળે છે. ઘણા યુવા ખેલાડીઓ IPL તરફ ઝડપથી સફળતા અને આર્થિક લાભ મેળવવા આકર્ષાય છે, જેના કારણે તેઓ રણજી ટ્રોફીને મહત્વ આપતા નથી.

તેમ છતાં, રણજી ટ્રોફીનું સ્થાન અવિરત છે, કારણ કે ભારતીય ટીમ માટે **Test Cricket** ના ખેલાડીઓ તૈયાર કરવામાં તેનો કોઈ વિકલ્પ નથી. આ ટુર્નામેન્ટ દ્વારા ખેલાડીઓ લાંબી ઇનિંગ રમવાની કળા, ટેકનિકલ કુશળતા, માનસિક ધીરજ અને ટીમવર્ક જેવી આવશ્યક ગુણો વિકસાવે છે, જે આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ખાસ કરીને પાંચ દિવસીય મેચોમાં સફળ થવા માટે જરૂરી છે. આજ સુધી પણ ભારતીય ટીમના મોટા ભાગના Test ખેલાડીઓ રણજી ટ્રોફીના અનુભવમાંથી જ વિકસ્યા છે. આમ, લોકપ્રિયતામાં ઘટાડા છતાં, રણજી ટ્રોફી ભારતીય ક્રિકેટના ભવિષ્ય માટે મૂળભૂત પાયો તરીકે યથાવત કાર્ય કરી રહી છે.

રણજી ટ્રોફી ભારતીય ક્રિકેટનાં રીઢનાં હાડકા સમાન છે. તે ભારતને વિશ્વના શ્રેષ્ઠ ક્રિકેટરો આપતી રહી છે. ભવિષ્યમાં પણ રણજી ટ્રોફીને મજબૂત રાખવી જરૂરી છે જેથી દેશને વધુ ઉત્તમ પ્રતિભાશાળી ખેલાડીઓ મળી શકે.

૯. રણજી ટ્રોફી ટુર્નામેન્ટની મહત્વની સાલવારીઓ:

- 1934-35 - રણજી ટ્રોફીની શરૂઆત (Bombay vs Madras મેચથી).
- 1935 - પ્રથમ ચેમ્પિયન Bombay (હાલનું Mumbai) બન્યું.
- 1958-59 થી 1972-73 - Mumbai એ સતત 15 વખત રણજી ટ્રોફી જીતીને રેકોર્ડ બનાવ્યો.
- 1970-71 - ગવાસકર, વિષ્ણુસિંહ બેદી જેવા ખેલાડીઓની પેઢીથી ભારતીય ક્રિકેટને Test ક્રિકેટર મળ્યા.
- 1987-88 - રેલ્વે અને નાના સ્ટેડિયમ માટે ઝીન આધારિત સિસ્ટમ વધુ મજબૂત બની.
- 2006-07 – **Delhi vs Mumbai** ફાઇનલ - યુવા ખેલાડીઓ જેમ કે વિરાટ કોહલી, રોહિત શર્મા પ્રથમ વખત ઝળક્યા.
- 2012-13 – **Mumbai** એ 40મી વાર ટાઇટલ જીત્યું - અદભૂત રેકોર્ડ.
- 2016-17 – Gujarat એ સૌપ્રથમ વખત રણજી ટ્રોફી જીતી - સૌરાષ્ટ્ર, ગુજરાત ક્રિકેટનો ગૌરવ ક્ષણ.
- 2019-20 – Saurashtra એ પ્રથમ વખત રણજી ટ્રોફી જીતી (જયદેવ ઉનડકટની આગેવાનીમાં).
- 2022-23 – Saurashtra એ બીજી વાર રણજી ટ્રોફી જીતી.
- 2023-24 – Mumbai એ પોતાની 42મી ટ્રોફી જીતીને ફરીથી પ્રભુત્વ સાબિત કર્યું.

નિષ્કર્ષ (Conclusion):

રણજી ટ્રોફી ભારતીય ક્રિકેટના ઇતિહાસમાં માત્ર એક ટુર્નામેન્ટ નથી, પરંતુ રાષ્ટ્રીય ક્રિકેટની આત્મા અને આધારશિલા છે. 1934થી શરૂ થયેલી આ સ્પર્ધાએ ભારતીય ક્રિકેટને મજબૂત પાવો પૂરો પાડ્યો છે અને અનેક ખેલાડીઓ દેશને આપ્યા છે. પ્રાદેશિક ઓળખ, સામાજિક એકતા અને રાષ્ટ્રીય ગૌરવની ભાવના વિકસાવવામાં રણજી ટ્રોફીએ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી છે.

આજના સમયમાં IPL અને અન્ય ટૂંકા ફોર્મેટના કારણે રણજી ટ્રોફીની લોકપ્રિયતા ઓછી થઈ રહી છે, પરંતુ તેની પ્રાસંગિકતા આજે પણ અવિરત ચાલુ છે. ભારતીય ટીમ માટે નવા **Test Cricket**નાં ખેલાડીઓ તૈયાર કરવાનું સૌથી વિશ્વસનીય મંચ આજે પણ રણજી ટ્રોફી જ છે. આવનારા સમયમાં જો **BCCI**, રાજ્ય ક્રિકેટ સંસ્થાઓ અને સરકાર યોગ્ય પ્રોત્સાહન, આધુનિક આયોજન અને મિડિયા કવરેજ વધારશે તો રણજી ટ્રોફી ફરીથી યુવાનો અને દર્શકોમાં લોકપ્રિય બની શકે છે. અંતમાં કહી શકાય કે, રણજી ટ્રોફી ભારતીય ક્રિકેટની પરંપરા, પ્રતિભા અને પ્રગતિનું પ્રતિક છે અને ભારતના ક્રિકેટ ભવિષ્ય માટે તેનો મહિમા હંમેશા અવિરત રહેશે.

સંદર્ભો

1. બોર્ડ ઓફ કન્ટ્રોલ ફોર ક્રિકેટ ઇન ઇન્ડિયા (BCCI) – સત્તાવાર વેબસાઇટ
2. www.espncricinfo.com
3. “THE ILLUSTRATED HISTORY OF INDIAN CRICKET” -BORIA MAJUMDAR
4. Batting for the Empire A Political Biography of Ranjitsinhji Foreword by Ramachandra Guha” – MARIO RODRIGUES
5. www.cricbuzz.com

**MULTIDISCIPLINARY COSMOPOLITAN JOURNAL OF RESEARCH
(MUCOJOR)-2583-9829 (On-line)**

International Peer Reviewed and Refereed Journal

Certification of Publication

The Board of Multidisciplinary Cosmopolitan Journal of Research (MUCOJOR) is hereby awarding
this certificate to

જાડેજા મહિપતસિંહ ભરતસિંહ

In recognition of the publication of the paper entitled
રણજી ટ્રોફી ટુર્નામેન્ટનું ભારતીય ક્રિકેટ ટીમમાં પ્રદાન

Published in Volume 03, Issue 06, December 2025.

EDITOR IN CHIEF